

Bài 5

THỰC HÀNH : QUAN SÁT TẾ BÀO VÀ MÔ

I - Mục tiêu

- Chuẩn bị được tiêu bản tạm thời tế bào mô cơ vân.
- Quan sát và vẽ các tế bào trong các tiêu bản đã làm sẵn : tế bào niêm mạc miệng (mô biểu bì), mô sụn, mô xương, mô cơ vân, mô cơ trơn. Phân biệt các bộ phận chính của tế bào gồm màng sinh chất, chất tế bào và nhân.
- Phân biệt được những điểm khác nhau của mô biểu bì, mô cơ, mô liên kết.

II - Phương tiện dạy học

Dụng cụ được chuẩn bị theo từng nhóm (4 đến 6 học sinh) gồm :

- 1 kính hiển vi có độ phóng đại 100 đến 200 (10 x 10, 10 x 20).
- 2 lam với lamên.
- 1 dao mổ.
- 1 kim nhọn.
- 1 kim mũi mác.
- 1 khăn lau, giấy thấm.
- 1 con ếch hoặc nhái hoặc một miếng thịt lợn nạc còn tươi.
- 1 lọ dung dịch sinh lí 0,65% NaCl, có ống hút.
- 1 lọ axit axêtic 1%, có ống hút.
- Bộ tiêu bản : mô biểu bì, mô sụn, mô xương, mô cơ trơn (bộ tiêu bản có thể dùng chung cho 2 - 4 nhóm, khi quan sát các tiêu bản có sẵn, các nhóm có thể đổi cho nhau).

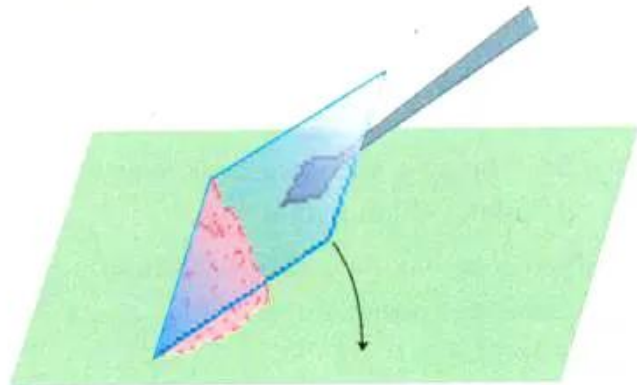
III - Nội dung và cách tiến hành

1. Làm tiêu bản và quan sát tế bào mô cơ vân

Rạch da đùi ếch lấy một bắp cơ đùi hoặc miếng thịt lợn còn tươi đặt trên lam, dùng kim nhọn rạch bao cơ theo chiều dọc bắp cơ, dùng ngón cái và ngón trỏ đặt 2 bên mép rạch, ấn nhẹ sẽ thấy những sợi mảnh nằm dọc bắp cơ, đó là các tế bào cơ. Lấy kim mũi mác gạt nhẹ cho các sợi cơ đó tách khỏi bắp cơ dính vào bản kính, rồi bỏ bắp cơ ra, nhỏ 1 giọt dung dịch sinh lí 0,65% NaCl lên các tế bào cơ,

đậy lamên và quan sát dưới kính hiển vi. Muốn thấy rõ nhân tế bào thì nhỏ 1 giọt axit axêtic 1% vào một cạnh của lamên, ở cạnh đối diện đặt 1 mẩu giấy thấm hút bột dung dịch sinh lí, làm cho axit thấm vào các tế bào cơ dưới lamên.

Chú ý đặt lamên sao cho không có bọt khí. Muốn vậy, trước hết đặt 1 cạnh lamên tiếp xúc đều với giọt dung dịch sinh lí, dùng kim mũi mác đỡ, rồi hạ dần cạnh kia của lamên xuống lam (lượng dung dịch sinh lí cần vừa phải, nếu nhiều quá thì lamên sẽ trượt khỏi kim mũi mác, áp xuống ngay lam, lúc đó sẽ có nhiều bọt khí) (hình 5).

Hình 5. Cách đậy lamên tránh bọt khí

Quan sát dưới kính hiển vi ở độ phóng đại nhỏ trước, sau đó mới chuyển vật kính để quan sát với độ phóng đại lớn.

Phân biệt các phần của tế bào : màng, chất tế bào, vân ngang, nhân. Nhận xét đặc điểm tế bào mô cơ vân.

2. Quan sát tiêu bản các loại mô khác

Lần lượt quan sát dưới kính hiển vi các tiêu bản mô biểu bì, mô sụn, mô xương, mô cơ trơn, mô cơ vân.

IV - Thu hoạch

Nội dung thu hoạch :

- Tóm tắt phương pháp làm tiêu bản mô cơ vân.
- Vẽ hình, chú thích đầy đủ hình vẽ các loại mô đã quan sát được (cố gắng vẽ đúng hình đã quan sát thấy).

Lưu ý : bố trí hình vẽ cân đối, các chú thích nên dùng thước để kẻ mũi tên vào đúng vị trí trên hình đảm bảo hình vẽ chính xác, đẹp và sạch.